

ע"פ 722/14 - מוחמד שנאוי נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים

ע"פ 722/14

לפני: כבוד המשנה לנשיא מ' נאור
כבוד השופט ח' מלצר
כבוד השופט צ' זילברטל

המערער: מוחמד שנאוי

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי חיפה (כב' השופט ר' שפירא) מתאריך 30.12.2013 ב-ת"פ 53603-06-13

תאריך הישיבה: י' בחשון התשע"ה (3.11.2014)

בשם המערער: עו"ד אברהם מנצור

בשם המשיבה: עו"ד עדי צימרמן
בשם שירות המבחן: גב' ברכה וייס

פסק-דין

השופט ח' מלצר:

עמוד 1

1. בפנינו ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי חיפה (כב' השופט ר' שפירא) מתאריך 30.12.2013 ב- ת"פ 5360-06-13, בגדרו הושתו על המערער העונשים, אשר יפורטו בפיסקה 6 שלהלן, זאת בגין הרשעתו בעבירות של שוד והתפרצות, המתוארות בפיסקה 2(ב) שלהלן.

תחילה אסקור את הנתונים הרלבנטיים לערעור.

רקע עובדתי

2. כנגד המערער, יליד 1995, הוגש לבית המשפט המחוזי הנכבד כתב אישום, אשר כלל שני אישומים, כדלקמן:

(א) באישום הראשון יוחסו למערער עבירת גניבה לפי סעיף 382 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין) ועבירה של התפרצות למקום מגורים בכוונה לבצע גניבה לפי סעיף 406(ב), בצירוף עם סעיף 29 לחוק העונשין, אשר בוצעו בשנת 2012 במועד שאינו ידוע. לפי המתואר בכתב האישום, המערער גנב סכום של \$1,000 ועוד 3,000 ש"ח מבית סבתו, אישה כבת 75 (להלן: הסבתא).

(ב) באישום השני הואשם המערער בעבירות הבאות: עבירה של קשירת קשר לביצוע פשע לפי סעיף 499(א) לחוק העונשין, עבירה של התפרצות למקום מגורים בכוונה לבצע גניבה לפי סעיף 406(ב), בצירוף עם סעיף 29 לחוק העונשין, ובעבירה של שוד בנסיבות מחמירות לפי סעיף 402(ב), בצירוף עם סעיף 29.

על פי הנאמר בכתב האישום ביחס לאישום השני, המערער וקטין אחר שהיה עימו (להלן: השותף) קשרו קשר להיכנס לביתה של הסבתא ולגנוב הימנה זהב. השניים הגיעו לבית הסבתא, לבשו כפפות, כיסו את פניהם, ונכנסו לחדר בו ישנה הסבתא. שם החלו השניים להסיר מעל ידיה של הסבתא צמידים ששוים עומד על כ-28,000 ש"ח. במהלך ביצוע השוד התעוררה הסבתא והחלה להיאבק בשניים, ואף נשרטה כתוצאה מכך. לאחר המאבק נמלטו השניים עם הצמידים מבית הסבתא.

3. כאן המקום להעיר, במאמר מוסגר, כי כנגד שותפו של המערער בעבירות, מושא האישום השני, הוגש כתב אישום לבית משפט השלום לנוער בחיפה (ת"פ 48861-06-13). השותף הורשע על פי הודאתו, והושתו עליו: שמונה חודשי מאסר בפועל, ומאסר על תנאי; כן הוטל עליו לפצות את הסבתא.

לאחר שהשותף ערער על גזר הדין - בית המשפט המחוזי בחיפה הפחית את תקופת מאסרו והעמידה על שישה חודשי מאסר לריצוי בדרך של עבודות שירות.

4. בפתח משפטו של המערער - הוא הודה בשני האישומים שיוחסו לו והורשע בהם. מפאת גילו הצעיר הופנה המערער לקבלת תסקיר שירות המבחן, והטיעון לעונש נדחה. במהלך הטיעון לעונש, הודיעה המשיבה כי החליטה לחזור בה מהאישום הראשון מהטעם שמועד ביצוע המעשה, מושא האישום הראשון, אינו ידוע, ויתכן לפיכך שמדובר

עמוד 2

במעשה שבוצע בעת היות המערער קטין ולפיכך המועד להגשת כתב האישום בגינו ללא אישור - עבר. יחד עם זאת הבהירה המשיבה כי היא מבקשת להותיר את עובדות האישום הראשון בכתב האישום כרקע לאישום השני. בהתאם, בוטלה הרשעת המערער באישום הראשון.

5. בהחלטה מתאריך 16.9.2013 סקר בית המשפט את מכלול הנסיבות וקבע כי מתחם הענישה בעבירה שהמערער הורשע בה צריך לעמוד בטווח שבין 4 שנות מאסר ל-8 שנות מאסר. עם זאת, בית המשפט הורה על הגשת תסקיר מבחן משלים, אשר יכלול התייחסות לסיכויי שיקומו של המערער. בית המשפט ציין כי הוא מוסמך לסטות ממתחם הענישה שקבע בהתאם לדברים שיעלו מהתסקיר המשלים ביחס לסיכויי השיקום של המערער.

6. בתאריך 30.12.2013, לאחר שהתקבל התסקיר המשלים, ניתן גזר הדין בעניינו של המערער. בית המשפט המחוזי הנכבד, נוכח חומרת העבירות, ותוך התחשבות באמור בתסקיר המשלים לפיו סיכויי השיקום של המערער טובים - השית על המערער 3 שנות מאסר בפועל ו-12 חודשי מאסר על תנאי (כשהתנאי הוא שבמשך 24 - חודשים המערער לא יעבור את העבירות בהן הורשע וכן כל עבירת רכוש, או אלימות פיזית).

7. כנגד גזר הדין הנ"ל הוגש הערעור שבפנינו, ולצידו הוגשה בקשה לעיכוב ביצוע גזר הדין. עם זאת, בעקבות הערות בית המשפט בדיון שנערך בבקשה לעיכוב ביצוע - הבקשה נמחקה בהסכמה והמערער החל לרצות את מאסרו.

טענות הצדדים ועמדת שירות המבחן

8. ב"כ המערער טען בהודעת הערעור וכן בדיון שנערך בפנינו, את הטענות הבאות:

(א) בית המשפט קמא הנכבד שגה בכך שהותיר את עובדות האישום הראשון כרקע לאישום השני.

(ב) לא היה מקום לקבוע את מתחם הענישה טרם הגשת התסקיר המשלים, אשר כלל, בין היתר, התייחסות לנסיבות הקשורות בביצוע העבירה. את מתחם הענישה יש לקבוע, בין השאר, על בסיס נסיבות הקשורות בעבירה, ומשכך, בעת שבית המשפט קמא הנכבד קבע את המתחם - לא עמדו בפניו מלוא הנתונים הרלבנטיים לציונו של המתחם.

(ג) נסיבות המקרה מעידות שאין מדובר, כלשונו של בא-כוח המערער, ב"שוד קלאסי". לשיטתו, מתסקיר המבחן עולה, כי מדובר בהחלטה ספונטנית, על רקע משבר רגשי שהמערער נקלע אליו. עוד הדגיש ב"כ המערער בהקשר זה, כי המערער ושותפו לא הצטידו מראש בכלי פריצה, או תקיפה. מעבר לכך, לטענת ב"כ המערער - למערער לא היתה כל כוונה לפגוע פיזית בסבתא, ואכן בפועל לסבתא נגרמה מן האירוע רק שריטה, והיא לא נזקקה לטיפול רפואי.

(ד) בית המשפט קמא היה צריך לתת משקל משמעותי יותר לנסיבות, אשר אינן קשורות באופן ישיר לביצוע העבירה. בין היתר, ב"כ המערער מונה בהקשר זה את הדברים הבאים: המערער הודה במעשים שיוחסו לו כבר בפתח המשפט, לקח אחריות על מעשיו והביע חרטה עליהם; גילו הצעיר של המערער בעת ביצוע העבירות (באותו הזמן הוא

למד עדיין בבית הספר התיכון); המאסר שהוטל על המערער הינו מאסרו הראשון; ההליך השיקומי אותו המערער עובר, והתמיכה שהוא מקבל באשר לשיקומו מצד בני משפחתו ראויים לציון ולהתחשבות; עמדתה הסלחנית של הסבתא ביחס למעשים, כפי שהובאה במסגרת התסקיר המשלים שהוגש לבית המשפט קמא הנכבד.

(ה) היה מקום להתחשב ביתר שאת בהמלצתו של שירות המבחן שלא להשית על המערער עונש מאסר בפועל.

9. בתסקיר המשלים שהוגש לבית משפט זה - שירות המבחן חזר בעיקרו של דבר על התרשמותו החיובית מהמערער, כפי שבאה לידי ביטוי גם בתסקירים הקודמים שהוגשו בעניינו. בדיון שנערך בפנינו, הוסיפה נציגת שירות המבחן כי המערער שולב בקבוצה של שליטה בכעסים, וההתרשמות ממנו במסגרת הקבוצה היא שהוא מפנים לקחים ומתקדם בשיקום.

10. ב"כ המשיבה סמכה את ידיה מנגד על נימוקי בית המשפט המחוזי הנכבד. בהקשר זה התייחסה ב"כ המשיבה לחומרת העבירות, ובמיוחד לכך שקורבן העבירה הינה סבתו של המערער, אישה קשישה כבת 75, אשר על אף שניסתה להתנגד למעשיו של המערער - הדבר לא גרם לו להפסיק את ביצוע השוד.

דיון והכרעה

11. לאחר שעיינו בטענותיו של המערער ובחומר שצורף, ולאחר שקראנו את תסקיר שירות המבחן שהוגש לנו ושמענו את טיעוני באי-כוח הצדדים ואת נציגת שירות המבחן - מצאנו לנכון להיעתר חלקית לערעורו של המבקש ולהפחית במקצת את רכיב עונש המאסר בפועל שהושת עליו, כך שיעמוד על 27 חודשים.

להלן נפרט את הנימוקים להכרעתנו.

12. צודקת אמנם ב"כ המשיבה בראיית החומרה אותה יש לייחס לעבירות שבהן הורשע המערער ולנסיבות ביצוען. כפי שציין גם בית המשפט קמא הנכבד - עבירות של שוד קשישים, ובמיוחד כזה הכרוך באלימות, הוא מעשה נפשע ונקלה. זאת ועוד - בניגוד למה שטען בפנינו ב"כ המערער - העובדה שהעבירות בוצעו כלפי סבתו של המערער איננה בגדר סיבה מקלה, מה גם שהמערער היה נכון להודות אף במעשה גניבה נוסף וקודם שביצע כנגד סבתו (מושא האישום הראשון שבוטל). בנסיבות אלה היה מקום להתחשב אף בכך כשיקול לחומרא במסגרת סעיף 40יב לחוק העונשין, המאפשר להביא בחשבון גם נסיבות נוספות שאינן קשורות בביצוע העבירה לשם גזירת העונש המתאים לנאשם.

13. יחד עם זאת, לאור גילו הצעיר של המערער (אשר מלאו לו 18 שנים רק כחצי שנה לפני מועד ביצוע העבירות מושא הערעור, והוא היה באותו הזמן עדיין תלמיד תיכון) - דומה כי חרף חומרת המעשים שביצע יש לתת משקל משמעותי פה אף לשיקולי השיקום (ראו: ע"פ 2357/13 רוש נ' מדינת ישראל (6.10.2013)).

התסקירים שהוגשו בעניינו של המערער היו חיוביים, והתרשמותו של שירות המבחן היתה כי מעשיו של המערער

אינם מעידים בהכרח על דפוסים עברייניים מושרשים באישיותו. זאת ועוד - עיון בכלל התסקירים מלמד שגורמי הסיכוי לשיקום, עולים במקרה זה על גורמי הסיכון להישנות ביצוע עבירות דומות. העובדה שהמאסר אותו מרצה המערער בגין מעשיו הינו מאסרו הראשון, מעידה אף היא על הצורך ליתן למערער סיכוי להשתקם. יתר על כן - המערער לקח אחריות על מעשיו והביע נכונות לבחון לעומק את המניעים שהובילוהו לביצוע העבירות, ולנסות לחזור למסלול חיים נומרטיבי. גם השתלבותו החיובית של המערער בקבוצה לשליטה בכעסים מחזקת את הסברה כי הוא מתקדם בנתיב השיקומי.

14. זה המקום להוסיף כי העובדה שעל שותפו של המערער לעבירות בהן הורשע הושתו 6 חודשי מאסר - לריצוי בדרך של עבודות שירות, אף היא מובילה למסקנה כי ראוי להפחית במידה מסוימת מעונשו של המערער, וזאת מבלי לגרוע מהעובדה, שצוינה בפסק דינו של בית המשפט המחוזי שניתן בעניינו של השותף, כי ככל הנראה המערער שבפנינו הוא זה שהיה היוזם של הפעילות העבריינית כאן והמוביל בביצועו.

15. לבסוף נעיר כי ברגיל, על בית המשפט לקבוע את מתחם הענישה רק לאחר שקיבל את כלל הנתונים הרלבנטיים וככלל אין מקום לפצל בין שלב קביעת מתחם הענישה לשלב של קביעת העונש. לא כך נהג כאן בית המשפט קמא הנכבד, שכן הוא קבע את מתחם הענישה ללא התייחסות לדברים שנאמרו בתסקיר המשלים שהוגש לאחר פריסת המתחם, אף שהאמור בתסקיר המשלים צפוי היה להשפיע עליו (בין השאר, בהתאם לסעיפים 40ט(א)(5) ו-40ט(א)(6) לחוק העונשין). גם בכך, יש כדי להביא להתערבותנו בעונש, אשר השית בית המשפט קמא הנכבד על המערער.

16. נוכח כל השיקולים הנ"ל, הננו סבורים, כאמור, כי בכדי לאפשר למערער להמשיך בנתיב השיקום שנראה כי הוא בחר בו - אכן יש מקום להקל במעט בעונשו, באופן שבו יופחת עונש המאסר בפועל שהושת עליו - מ-36 חודשים ל-27 חודשים. אנו תקווה, כי הפחתה זו תעודד את המערער להתמיד בדרך החדשה שנראה שבחר בה, וכי הוא ינצל את תקופת המאסר שנותרה לו - לשם המשך שיקומו.

ביתר מרכיבי העונש שהושתו על המערער - לא יחול שינוי.

ניתן היום, י"ט בחשון התשע"ה (12.11.2014).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

המשנה לנשיא